
Versions de Paul Éluard

per J. V. Foix

1

El cor sobre l'arbre, no heu de fer sinó collir-lo
Somriure i riure, riure i dolçor d'ultra-seny,
Vençut, vencedor i lluminós, pur com un àngel,
Alt cap al cel, amb els arbres.

Al lluny hi ha la bella que voldria lluitar
I que no pot, ajaguda al peu del puig.
I que el cel sigui miserable o transparent
Hom no pot veure-la sense estimar-la.

Els dies com els dits clouen llurs falanges.
Les flors s'han dissecat, les llavors s'han perdut,
La canícula espera les grans glaçades blanques.

A l'ull del pobre mort, pintar porcellanes.
Una música, braços blancs tots nus.
Els vents i els ocells s'uneixen - el cel canvia.

2

M'he separat de tu
Però l'amor em precedia encara
I quan he estès els braços
Ha vingut el dolor a fer-s'hi més amarg

Tot el desert a beure
Per a separar-me de mi mateix

3

Nusch

Els sentiments aparents
La lleugeresa d'acost
La cabellera de les carícies

Sense ànsies sense sospites
Els teus ulls es lliuren a allò que veuen
Vistos per allò que ells miren

Confiança de cristall
Entre dos miralls
A la nit els teus ulls es perden
Per a ajuntar l'alerta al desig.

4

Record afectuós

Hi hagué un gran riure trist
El pèndol s'aturà
Una bèstia salvatge salvava els seus petits.

Riures opacs en marcs d'agonia
Tantes de nuditats escarnint llur pallidesa
Escarnint
Els ulls virtuoses del far dels naufragis

5

L'univers-solitud

VI

Vull abraçar-te t'abraço
Vull deixar-te t'enutges
Però als límits de les nostres forces
Vesteixes una armadura més perillosa que una arma.

La mordassa damunt la taula

Vell actor que representa peces d'aigua
 Velles misèries ben transparents
 El dolç ferro roig de l'aurora
 Torna la vista als orbs
 Concorro a la lleva dels murs
 A la lluita entre la feblesa i la fatiga
 A l'hivern sense frases.

Les imatges passades a llur manera són fidels
 Imagineu la febre i el deliri
 Tot un dèdal on la mà complicada se'm perd
 He estat pres fa molt temps
 De les allucinacions de virtuts
 M'he vist penjat a l'arbre de la moral
 He tocat el timbal de la bondat
 He modelat la tendresa
 He acaronat la meva mare

He dormit tota la nit
 He perdut el silenci

Vet ací les veus que només saben allò que callen
I vet ací que jo parlo
Eixordat sento amb tot el que dic

Tot escoltant-me instrueixo.

A pèrdua de vista en el sentit del meu cos

Tots els arbres totes llurs branques totes llurs fulles
L'herba arran de les roques i les cases en massa
Al lluny la mar que el teu ull banya
Aquestes imatges d'un dia rera l'altre
Els vicis les virtuts talment imperfectes
La transparència dels vianants pels carrers d'atzar
I les vianants exhalades per les teves recerques obstinades
Les teves idees fixes cor de plom llavis verges
Els vicis les virtuts talment imperfectes
La semblança de les mirades que autoritzen amb els ulls conquestes
La confusió dels cossos de les lassituds dels ardors
La imitació dels mots de les actituds de les idees
Els vicis les virtuts talment imperfectes

L'amor és l'home inacabat.

L'estació dels amors

Pel camí de les costes
 A l'ombra de tres panys d'un somni agitat
 Me'n vinc a tu la doble la múltiple
 A tu semblant a l'era dels deltes.

La teva testa és més petita que la meva
 La mar veïna regna amb la primavera
 Sobre els estius de les teves formes fràgils
 I vet ací que hom hi crema feixos d'ermíni.

En la transparència vagabunda
 De la teva faç superior
 Aquests animals flotants són admirables
 Envejo llur candor llur inexperiència
 La teva inexperiència damunt la palla de l'aigua
 Troba sense ajupir-se el camí d'amor.

Pel camí de les costes
 I sense el talismà que revela
 Tos riures a l'eixam de les dones
 I les teves llàgrimes a qui no en vol.

*Com dues gotes d'aigua**

De tot ço que he dit de mi què en resta?
He conservat falsos tresors en armaris buïts
Un navili inútil ajunta ma infantesa a mon enuig
Mos jocs a la fatiga
Una partida a les meves quimeres
La tempesta a l'arcada de les nits en què sóc sol
Una illa sense animals als animals que estimo
Una dona abandonada a la dona sempre nova
En vena de beutat
L'única dona real
Ací en un altre indret
Donadora de somnis als absents
La seva mà allargada cap a mi
Es reflecteix en la meva
Dic el bon dia tot somrient
Ningú no pensa en la ignorància
I la ignorància regna
Sí ho he esperat tot

(I he desesperat de tot)
De la vida de l'amor de l'oblit del somni
De les forces de les febleses
Ja no em coneixen
El meu nom la meva ombra són llops.

* Un poeta de llengua francesa, Paul Éluard —poeta estricte, això és ajustat a la llei de la poesia—, ens tramet el seu darrer petit volum: *Com dues gotes d'aigua*, que conté un sol poema (Éditions Surrealistes, 6 rue de Clichy, París). Éluard té alguns bons amics entre els poetes de llengua catalana. (Entre els poetes estrictes.) Uns versos a l'atzar. J. V. FOIX

10

Facile

Tu et lleves l'aigua es desplega
Tu t'acotxes l'aigua es desclou

Tu ets l'aigua desviada dels seus abismes
Tu ets la terra que pren arrel
I damunt la qual tot s'estableix

Tu fas bombolles de silenci en el desert dels sorolls
Tu cantes himnes nocturns sobre les cordes de l'arc de Sant Martí
Tu ets pertot tu aboleixes tots els camins

Tu sacrificues el temps
A l'eterna joventut de la flama exacta
Que cobreix amb un vel la natura tot reproduint-la

Dona tu poses al món un cos sempre el mateix
El teu

Tu ets la semblança.

11

Poblets de la lassitud
On les noies tenen nus els braços
Com dolls d'aigua
La joventut hi creix
I riu a la punta dels peus

Poblets de la lassitud
On tots els éssers s'assemblen

12

Els cossos i els honors profans
Increïble conspiració
Dels angles dolços com unes ales

Però la mà que m'acarona
És el meu riure que l'obre
És la meva gorja que la serva
Que la suprimeix

Increïble conspiració
Descobertes i sorpreses

Testimoni de l'afecció personal de Foix per a la «investigació» en el camp de la poesia són els poemes d'autors avantguardistes francesos i italians traduïts per a «La Revista» i per a «Trossos», i també, és clar, els que donà a conèixer «La Publicitat». En aquestes pàgines hi sobresortiran les traduccions de poetes francesos surrealistes, especialment el seu amic Paul Éluard. Són les d'aquest aparegudes entre el setembre de 1930 i el gener de 1936, les que avui tornem a posar a l'abast del lector, com una contribució al coneixement de la personalitat evident que s'amaga, púdica, sota les quatre consonants i les dues vocals del seu «fals pseudònim». Com escau a tot traductor fidel.

Els poemes, que hem numerat correlativament de l'1 al 12, tenen la següent procedència i data d'aparició a «La Publicitat»: 1 (*Poèmes*, París 1914), 17-ix-1930; 2 (*À toute épreuve*, París 1930), 30-x-1931; 3, 4, 6 (*La vie immédiate*, París 1932), 5 (*À toute épreuve*), 30-viii-1932; 7 i 8 (*La vie immédiate*), 8-i-1933; 9 (*La rose publique*, París 1934), 16-ii-1933; 10 (*Facile*, París 1935), 27-xi-1935; 11 i 12 (*À toute épreuve*), 19-i-1936.

MANUEL CARBONELL